

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

شرایط موفقیت در مدیریت بحران

هر سیستم مدیریت بحران برای تضمین موفقیت خود باید دارای ویژگی‌های زیر باشد:

- از مشارکت داوطلبانه مردم در امور آمادگی، مقابله، امداد رسانی، کاهش اثرات بلایای طبیعی و بازسازی و عادی سازی استفاده نماید.
- دارای بازده و امکانات اجرایی قوی باشد
- به نیاز آسیب دیدگان واقف باشد.
- دارای مدیریت غیرمتمرکز باشد.
- به استفاده از روش‌های جدید و ابتکاری در عملیات امداد رسانی توجه ویژه نماید.
- به آمادگی لازم و توسعه عملیات مقابله با بحران اهمیت دهد.
- به عملیاتی دست زند که درباره آن بهترین اطلاعات و آگاهی را دارد.
- ساختار سازمانی ساده و تعداد محدودی کارمند ستادی داشته باشد.
- حتی‌الامکان آداب و سنن اجتماعی، فرهنگی و محلی را محترم شمارد.
- برای ایجاد هماهنگی عملیات بین سازمان‌های مسئول مدیریت بحران، تلاش نماید.

مدیریت بحران در ایران

از دوران‌های گذشته دولت‌های حاکم در ایران بنا به ضرورت در فرایندهای مختلف مدیریت بحران حوادث بزرگ در کشور کمابیش نقش داشته‌اند، اما در دهه‌های اخیر این اقدامات به تدریج شکل رسمی‌تر و سازمان یافته‌تری به خود گرفته است . دخالت نیروهای ارتش در کمک به آسیب‌دیدگان حوادث زلزله و سیل در سال ۱۳۰۲ از جمله مواد ثبت شده اینگونه اقدامات است . تشکیل جمعیت شیر و خورشید سرخ در سال ۱۳۰۲ . تاسیس سازمان دفاع غیرنظامی در سال ۱۳۳۷ . تصویب قانون کاهش اثرات ناشی از سیل در سال ۱۳۴۸ . تاسیس سازمان‌های آتش نشانی و خدمات ایمنی . تاسیس مرکز مدیریت حوادث و فوریت‌ها در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از جمله مراحل مهم تکوین تدریجی اقدامات سازمان یافته مدیریت بحران در کشور محسوب می‌شوند . در آذرماه ۱۳۶۵ اداره کل حوادث و سوانح غیرمترقبه کشور در حوزه معاونت اجرایی رئیس‌جمهوری ایجاد شد . پس از زلزله ۱۳۶۹ منجیل و اعلام دهه ۱۹۹۰ میلادی از سوی سازمان ملل متحد به عنوان دهه بین‌المللی کاهش اثرات بلایای طبیعی، قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی و آئین نامه اجرایی آن تصویب شدند . در اسفند ماه ۱۳۷۰ ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه کشور در وزارت کشور آغاز به کار نمود . در فروردین ماه ۱۳۸۲ طرح جامع امداد و نجات کشور توسط هیئت وزیران به تصویب رسید که به موجب آن ۱۳ وزارتخانه و ۸ سازمان و نهاد به عضویت ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه کشور درآمدند .

در حال حاضر تشکیلات مدیریت بحران در کشور ایران هنوز در مراحل تکامل شکل‌گیری است و تصویب آیین نامه ستاد پیشگیری و مدیریت بحران در موارد طبیعی و سوانح غیرمترقبه در سال ۱۳۸۳ و تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور در سال ۱۳۸۶ نمونه‌هایی از کوشش‌های به عمل آمده در جهت تکوین تدریجی آن محسوب می‌شوند.

ساختار پیشگیری و مدیریت بحران و حوادث طبیعی و سوانح غیرمترقبه

این ستاد به دنبال تصویب آیین نامه ستاد پیشگیری و مدیریت بحران در موارد طبیعی و سوانح غیرمترقبه در سال ۱۳۸۳، به ریاست معاون اول رئیس جمهور و با عضویت وزرای کشور، مسکن و شهرسازی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، رؤسای سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و دو نفر متخصص به انتخاب رئیس ستاد تشکیل گردیده و وظایف آن عبارت است از:

- تعیین وظایف دقیق و نقش وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی، نهادهای غیر عمومی غیر دولتی، سازمان‌ها و شرکت‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و رسانه‌های گروهی و تشکل‌های مدنی و مردمی و هماهنگی جهت ایجاد آمادگی، پیش بینی، پیشگیری و آموزش مردم و چگونگی تامین منابع مالی و تدارکاتی و سایر امور مربوط و نیز تصویب آیین نامه‌ها و ضوابط اجرایی موارد یاد شده.

- تصویب قاعده‌های دریافت سریع اطلاعات مربوط به حوادث و سوانح غیرمترقبه (بحران) و چارچوب‌های اطلاع رسانی سریع و تسهیل شده در این موارد.

- اطلاع‌گیری سریع در کلیه موارد وقوع یا متحمل الوقوع بودن حوادث و سوانح غیرمترقبه و مشخص کردن نحوه اطلاع رسانی به مسئولان حکومتی، دولتی، رسانه‌ها و جامعه.

- تصویب درجه‌بندی بحران‌ها در زمینه انواع حوادث و سوانح غیرمترقبه.

- اتخاذ تصمیم درباره اقدامات احتیاطی پس از دریافت اطلاعات مبنی بر احتمال وقوع حادثه غیرمترقبه (بحران).

- تشخیص حالت اضطرار در موقع بحران توسط ستاد و اعلام وضعیت بحران در سطح ملی و تشخیص ضرورت درخواست کمک‌های مردمی داخلی و کمک‌های خارجی و هماهنگی‌های لازم.

- اعلام فاجعه ملی توسط رئیس ستاد.

- تعیین فرماندهی عملیات مقابله با بحران ملی در موارد ضرورت متناسب با شرایط بحران و ابلاغ به کلیه دستگاه‌های دولتی و حکومتی، نهادهای عمومی غیر دولتی، سازمان‌ها و شرکت‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، و نیز نیروهای نظامی و انتظامی. - راهبری عالی و نظارت و ارزیابی بر عملکرد مدیریت بحران، ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه و حسن اجرای طرح جامع امداد و نجات کشور.

- تصویب سیاست‌های تبلیغاتی و تعیین چگونگی برنامه‌های تبلیغاتی و اطلاع رسانی سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و سایر رسانه‌های گروهی و نقش آنها قبل از وقوع بحران و یا در شرایط بحران.